

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ПРОТОКОЛ СЛУХАНЬ У КОМІТЕТІ № 6

13 травня 2021

м. Київ
(відеоконференція)

ГОЛОВУЄ: заступник Голови Комітету Криворучкіна О.В.

ПРИСУТНІ члени Комітету: Бондаренко О.В., Лабунська А.В.,
Бакунець П.А., Василенко Л.В., Мандзій С.В.

ВІДСУТНІ члени Комітету: Івахів С.П., Матусевич О.Б., Овчинникова Ю.Ю.,
Прошук Е.П., Шахов С.В., Якименко П.В., Яценко А.В., Маріковський О.В.,
Фельдман О.Б., Задорожний А.В., Кривошеєв І.С., Нестеренко К.О.

ПРИСУТНІ працівники секретаріату Комітету: Борисюк М.М., Бережний Є.О.,
Воловенко О.П., Хоренжя І.В., Ярмоленко О.В., Тарасюк М.В., Войтович Л.В.,
Зюзь О.С.

помічники-консультанти народних депутатів України – членів Комітету:
Бондаренка О.В. – Петрова А.Ф.; Якименка П.В. – Волкова О.М.,
Роскопіна Ю.О.; Прошука Е.П. – Турик М.В.; Лабунської А.В. – Іванов С.Б.;
Криворучкіної О.В. – Козачок О.М.; Васильченко Л.В. – Бельо В.В.;
Кривошеєва І.С. – Кучерява З.І.; Овчинникової Ю.Ю. – Богдан Н.І.

ПРИЄДНАЛИСЯ ДО ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ:

Тістик Ростислав Ярославович - народний депутат України, член Комітету
Верховної Ради України з питань бюджету;

Степаненко Олена Анатоліївна – представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, з дотримання соціальних та економічних прав;

Штець Вікторія Сергіївна – експерт проекту «Модельний комітет» по роботі з Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Програми USAID РАДА;

Гетьман Євгеній Сергійович - помічник-консультант народного депутата України Криворучкіної О.В.;

Рябикін Олег Анатолійович - помічник-консультант народного депутата України Камельчука Ю.О.;

Медведенко Інеса Вікторівна – державний експерт управління з питань екологічної та енергетичної безпеки служби з питань економічної безпеки Апарату Ради національної безпеки і оборони України;

Ставчук Ірина Іванівна - заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України з питань європейської інтеграції;

Лобода Алла Сергіївна - в.о. директора Департаменту стратегічного планування та міжнародної співпраці Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України;

Сторчоус Антоніна Василівна - головний спеціаліст сектору з питань податкової політики у сфері довкілля та внутрішнього контролю Департаменту економіки та фінансів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України;

Мальований Андрій Миколайович – Голова Державної екологічної інспекції України;

Пляцко Андрій Валерійович – перший заступник Голови Державного агентства України з управління зоною відчуження;

Байтала Михайло Романович - начальник Управління з питань забезпечення бар’єрної функції зони відчуження природно-заповідного фонду, радіаційної безпеки, охорони праці та цивільного захисту Державного агентства України з управління зоною відчуження;

Галущенко Олександр Миколайович - директор Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника;

Симоненко Віктор Анатолійович – головний спеціаліст відділу моніторингу та охорони державного мисливського фонду Управління мисливського господарства та полювання Державного агентства лісових ресурсів України;

Тарасенко Олександр Володимирович – керівник експертної групи європейської та євроатлантичної інтеграції Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства енергетики України;

Колосова Оксана Олександрівна - державний експерт експертної групи з питань енергоефективності ПЕК Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства енергетики України;

Кириченко Валентин Володимирович - державний експерт експертної групи з питань сталого розвитку Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства енергетики України;

Буренко Тамара Олексіївна - заступник начальника Управління, начальник відділу аналізу та моніторингу Управління низьковуглецевого розвитку Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України;

Арсенюк Тетяна Андріївна - державний експерт експертної групи розвитку місцевого самоврядування Директорату з питань розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою Міністерстві розвитку громад та територій України;

Онищук Ігор Іванович – експерт Проекту «SKL International» Офісу підтримки реформи децентралізації при Міністерстві розвитку громад та територій України;

Чабанюк Оксана Іванівна - заступник директора Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги Антимонопольного комітету України;

Адамчук Олена Василівна - заступник начальника управління – начальник відділу звітності державних підприємств Управління фінансів та звітності державних підприємств Державного агентства рибного господарства України;

Горб Олександр Григорович - заступник директора Департаменту фінансів – начальник управління бюджетної політики та взаємовідносин з місцевими бюджетами Вінницької обласної державної адміністрації;

Бабич Людмила Миколаївна - начальник відділу централізованих капіталовкладень Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної державної адміністрації;

Зонова Марія Володимирівна - начальник Управління розвитку територій та інфраструктури Вінницької обласної державної адміністрації;

Кислов Ю.А. – фахівець Управління розвитку територій Вінницької обласної державної адміністрації;

Троханенко Олександр Васильович - заступник голови Волинської обласної державної адміністрації;

Кухарик Валентин Іванович - начальник Управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної адміністрації;

Понікарова Ірина Валентинівна - директор Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації;

Латиш Наталія – заступник директора Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації;

Натрус Сергій Петрович - директор Департаменту екології та природних ресурсів Донецької обласної державної адміністрації;

Драч Лариса Григорівна - в.о. начальника відділу інфраструктури, житлово-комунального господарства, екології Управління соціально-економічного розвитку територій Криворізької районної державної адміністрації;

Мінеєва Вита Борисівна - головний спеціаліст відділу інфраструктури, житлово-комунального господарства, екології Управління соціально-економічного розвитку територій Криворізької районної державної адміністрації;

Оханський Юрій Миколайович – заступник голови Житомирської обласної державної адміністрації;

Швачко Оксана Олександрівна - начальник відділу природоохоронних програм та фондів управління раціонального використання природних ресурсів та природоохоронних програм Департаменту захисту довкілля Запорізької обласної державної адміністрації;

Пірогова Ірина – помічник голови Запорізької обласної державної адміністрації;

Пліхтяк Андрій Дмитрович - начальник Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації;

Ткаліч Ганна Іванівна - директор департаменту екології та природних ресурсів Київської обласної державної адміністрації;

Гоменюк Ганна Олександрівна - В.о. директора Департаменту екології, природних ресурсів та паливно-енергетичного комплексу Кіровоградської обласної державної адміністрації;

Гладенький Сергій Іванович - начальник відділу організації природозаповідного фонду та природоохоронних програм Департаменту екології, природних ресурсів та паливно-енергетичного комплексу Кіровоградської обласної державної адміністрації;

Олейніков Сергій Олексійович - директор Департаменту комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів Луганської обласної державної адміністрації;

Гречаник Руслан Мар'янович - директор Департаменту екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації;

Решетілов Георгій Олександрович - перший заступник голови Миколаївської обласної державної адміністрації;

Кузьмін Ігор Валерійович - заступник голови Миколаївської обласної державної адміністрації;

Каражей Олександр Михайлович - начальник Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації;

Мац Дмитро Анатолійович - заступник начальника Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації;

Павлова Ганна Миколаївна - начальник відділу екологічних програм і моніторингу довкілля Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації;

Золотько Алла – головний спеціаліст Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації;

Савалюк Дмитро Васильович - в.о. директора Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації;

Вергелес Андрій Олександрович - т.в.о. директора Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації;

Байдан Світлана Миколаївна - головний спеціаліст Відділу фінансово-економічної роботи, юридичного та кадрового забезпечення Полтавської обласної державної адміністрації;

Захарчук Володимир Васильович - директор Департаменту екології та природних ресурсів Рівненської обласної державної адміністрації;

Тараненко Дмитро Валерійович - директор Департаменту захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації;

Кашпур Ірина Володимирівна - заступник директора Департаменту захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації;

Юрченко Наталія Вікторівна - головний спеціаліст відділу екологічної оцінки, моніторингу та економіки природокористування Департаменту захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації;

Гайдук Ігор Володимирович - заступник голови Тернопільської обласної державної адміністрації;

Сінгалевич Орест Васильович - начальник Управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації;

Пателюх Богдан Михайлович - заступник директора Департаменту – начальник управління доходів та фінансів галузей виробничої сфери Тернопільської обласної державної адміністрації;

Скакун Олександр Євгенович - заступник голови Харківської обласної державної адміністрації;

Науменко Едуард Анатолійович - заступник голови Херсонської обласної державної адміністрації;

Філіна Ольга Миколаївна - в.о. директора Департаменту захисту довкілля та природних ресурсів Херсонської обласної державної адміністрації;

Шибецька Валентина Олександрівна - начальник Управління оцінки впливу на довкілля, регулювання природокористування та моніторингу Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації;

Дідух Володимир Ігорович - начальник відділу економіки природокористування та природоохоронних програм Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації;

Федоренко Сергій Миколайович - в.о. директора Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації;

Легейда Олена – начальник відділу природоохоронних програм Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації;

Звягінцева Олена Миколаївна - начальник Управління екології та природних ресурсів Черкаської обласної державної адміністрації;

Білоконь Микола Васильович - начальник Управління екології та природних ресурсів Чернівецької обласної державної адміністрації;

Пауліна Ланг - III секретар, Посольство Республіки Польща у Києві;

Артур Лорковскі - заступник голови правління Національного Фонду захисту Довкілля і користування водними ресурсами Республіки Польща;

Сіволап Сергій - віце-президент з питань промислової політики та енергетичних стратегій Українського національного комітету Міжнародної торгової палати (ISS Ukraine);

Корчміт Олексій - консультант Українсько-Данського Енергетичного центру;

Сущенко Олександр Миколайович - керівник напрямку «Енергетика та довкілля» ПРООН в Україні;

Гриценко Оксана - консультант ПРООН;

Ткач Олена Владленівна – національний консультант ЮНІДО;

Новицька Надія Володимирівна - представник Університету державної фіскальної служби України Міністерства фінансів України;

Хлебнікова Інна Ібрагимівна - представник Університету державної фіскальної служби України Міністерства фінансів України;

Касперович Юлія Володимирівна - к.е.н., старша наукова співробітниця відділу економічної стратегії Центру економічних та соціальних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень;

Берзіна Світлана Валеріївна - голова Громадської ради при Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України, президент ВГО «Жива планета»;

Циганок Людмила Василівна - президент Професійної асоціації екологів України;

Антипов Владислав Ігорович - генеральний директор ООО «Центр екології та розвитку нових технологій», голова Комітету промислової екології та інновацій Професійної асоціації екологів України;

Бойко Ольга Олександрівна - координатор Комітету промислової екології та сталого розвитку Європейської Бізнес Асоціації;

Зінченко Станіслав Леонідович - голова Комітету промислової екології та сталого розвитку Європейської Бізнес Асоціації;

Лівіцька Анжеліка Ігорівна - юридичний радник Комітету промислової екології та сталого розвитку Європейської Бізнес Асоціації;

Павшук Валерій Майович - технічний радник КМІГОР "Центр ресурсоефективного та чистого виробництва";

Тимочко Тетяна Валентинівна – голова ГО «Всеукраїнська екологічна ліга»;

Каленков Олександр Федорович - президент ОП «Укрметалургпром»;

Варнавський Владислав - начальник управління навколишнього середовища групи компаній «Метінвест»;

Волковський Євген Ігорович - заступник голови ГО «Центр дослідження суспільної вартості»;

Бондаренко Анастасія Володимирівна - Policy and legal expert UNDP; правовий аналітик БФ «Право на захист»;

Куфтирєв Павло Вячеславович - голова Комітету з екологічного права та енергетики Асоціації адвокатів України, к.ю.н., керуючий партнер «ЮК «Gresco», адвокат 2020 року у номінації «Екологічне право».

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

<i>Питання до розгляду</i>	
1.	<p>Розподіл та використання екологічного податку в Україні: сучасний стан та пріоритетні напрями реформування</p> <p style="text-align: right;"><i>Допов: заступник Голови Комітету Криворучкіна Олена Володимирівна Хоренжася Ірина Віталіївна</i></p>

ВИСТУПИЛИ:

Бондаренко О.В., Криворучкіна О.В., Пауліна Ланг, Артур Лорковскі, Ставчук І.І., Василенко Л.В., Новицька Н.В., Берзіна С.В., Натрус С.П., Антипов В.І., Бойко О.О., Буренко Т.О., Тимочко Т.В.

На слуханнях у Комітеті обговорювалося питання щодо розподілу та використання екологічного податку в Україні, сучасний стан та пріоритетні напрями реформування.

Відкриваючи слухання у Комітеті, Бондаренко О.В. наголосив на питаннях, які необхідно обговорити в ході слухань - це справедливий перерозподіл коштів від екологічного податку, що надходять до державного та місцевого бюджетів; невизначеність у законодавстві терміну «природоохоронні заходи»; необхідність перегляду постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» та розмежування заходів, що мають прямий природоохоронний ефект та заходів, що пов'язані з природоохоронним ефектом; аналіз використання коштів екологічного податку центральним та місцевими органами виконавчої влади та самоврядування для визначення рівня досягнення природоохоронного ефекту. Поінформував, що питання щодо перерозподілу надходжень коштів екологічного податку у розмірі 20 % до загального фонду Державного бюджету України та 80 % до фонду місцевих бюджетів наразі опрацьовується головою підкомітету з питань зміни клімату та охорони атмосферного повітря Василенко Л.В. спільно з Комітетом з питань бюджету та Комітетом з питань фінансів, податкової та митної політики. Зазначив, що ефективність використання коштів екологічного податку та їх спрямування на природоохоронні заходи є запорукою досягнення належного ефекту та показником реалізації ефективної політики в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Голова Комітету Бондаренко О.В. передав головування на слуханнях у Комітеті заступнику Голови Комітету Криворучкіній О.В.

Криворучкіна О.В. звернулася до виступаючих дотримуватися регламенту до 3 хвилин.

У своєму виступі поінформувала, що за останні 10 років у країнах-членах Європейського Союзу спостерігається зростання обсягу надходжень від екологічного податку на 27,4 %. Надходження від екологічного податку в цих країнах становлять у середньому 2,5 % від ВВП і 6 % від загального обсягу державних доходів від податків та соціальних внесків. До особливих видів екологічних податків і платежів, яких не існує в Україні належать: податок на продукцію, що містить екологічно шкідливі речовини; податок на упаковку (скло, метал, пластик).

Зазначила, що у розрізі видатків Державного бюджету України охорона навколишнього природного середовища займає найменшу частку – 0,6 %. При цьому, спрямування частини коштів екологічного податку до загального фонду Державного бюджету України створює ризики їх нецільового використання. Запропонувала внести зміни до Бюджетного кодексу України з метою створення у складі спеціального фонду Державного бюджету України – Державного фонду охорони навколишнього природного середовища та цільового використання

коштів екологічного податку. Зауважила, що це надасть змогу забезпечити цільове спрямування коштів на природоохоронні заходи та відновити фінансову рівновагу спеціальних фондів місцевих бюджетів. Доцільно розглянути питання міжсекторальної взаємодії щодо використання економічних інструментів стимулювання екологічної модернізації. Питання екологічної модернізації не мають вирішуватись за рахунок екологічних коштів. Збільшити ставки екологічного податку наразі не дозволяє та ситуація, яка склалася з його формуванням та використанням. У Звіті Аудиторської палати України за результатами аудиту щодо ефективності використання коштів державного бюджету три основні висновки: неефективне використання екологічного податку, неналежне адміністрування екологічного податку, неефективне управління коштами Державного бюджету. Зазначила, що найважливішим на сьогодні є структурний перерозподіл між бюджетами різних рівнів, вибудувати нову логіку формування переліку природоохоронних заходів і створити спеціальний орган влади, який забезпечить цільове та ефективне використання екологічних коштів.

Пауліна Ланг та Артур Лорковські поінформували про механізми ефективного використання та перерозподілу коштів екологічного податку, нормативно-правове забезпечення, способи фінансування, джерела отримання цих коштів в Республіці Польща та про пріоритети діяльності Національного Фонду захисту Довкілля. Зазначили, що Національний Фонд захисту Довкілля напрацьовує проект програми співпраці з Україною, пріоритетами якої є фінансування навчання українських енергетичних компаній та підтримка вугільних регіонів.

Ірина Ставчук поінформувала про екологічне оподаткування та фінансування природоохоронних заходів в Україні та у країнах-членах Європейського Союзу. Джерелами та обсягами надходжень в Україні є екологічні податки на викиди, стоки, розміщення відходів (3,3 млрд грн), податок на діоксид вуглецю (910 млн грн) та стягнення за шкоду, заподіяну порушеннями (95 млн грн), при цьому співвідношення до номінального ВВП становить 0,1 %. У країнах-членах Європейського Союзу надходження від екологічних податків становлять: податки на енергію (257 млрд євро), транспортні податки (62 млрд євро) та податки на забруднення та ресурси (10,5 млрд євро), при цьому співвідношення до ВВП становить 2,4 %. Зазначила, що питання реформування витрачання коштів екологічного податку є головним завданням, над яким працює Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.

Василенко Л.В. зауважила на ризиках спрямування коштів екологічного податку до загального фонду Державного бюджету України. Зазначила, що нагальним є перегляд переліку природоохоронних заходів, при цьому деякі з них можуть бути вилучені, а деякі доповнені та розширені. Питання контролю за

використанням коштів екологічного податку на місцях можливо врегулювати законодавчо шляхом встановлення відповідальності.

Новицька Н.В. та Хлебнікова І.І. поінформували про пропозиції Університету державної фіскальної служби України щодо реформування вітчизняного податку на викиди парникових газів та цінові інструменти зменшення викидів парникових газів. Оскільки з 2025 року в Україні запроваджується система торгівлі викидами, то податок на діоксид вуглецю у поєднанні з цим інструментом є ефективним для обмеження викидів парникових газів. Доцільними є заходи щодо встановлення відповідного рівня цін на діоксид вуглецю та потрібно переглянути вітчизняні можливості в частині експорту вуглецевмісної сировини до країн-членів Європейського Союзу. Трансформація екологічного податку на викиди діоксиду вуглецю можлива через заміну прямого податку на викиди діоксиду вуглецю податком на використання енергетичних ресурсів або шляхом введення акцизних податків на природний газ, вугілля та інші енергоресурси, що використовуються домогосподарствами, промисловістю та комунальними господарствами. Зазначили, що екологічний податок в Україні потребує вдосконалення в частині його адміністрування.

Берзіна С.В. підтримала виступаючих щодо нагальності спрямування коштів екологічного податку виключно на природоохоронні заходи. Зазначила, що необхідно визначити заходи, які безпосередньо та опосередковано впливають на захист навколишнього природного середовища. Доцільно переглянути процедуру надання бюджетних коштів із природоохоронних фондів, розробити програму, критерії державної підтримки та створити належні умови для стимулювання зеленої модернізації, зменшення рівня забруднення навколишнього природного середовища та поліпшення якості життя. Головне питання – це питання ефективності тих заходів, які мають здійснюватися за рахунок екологічного податку.

Натрус С.П. підтримав необхідність реформування екологічного оподаткування шляхом перерозподілу екологічного податку за пропорцією: 30 % до Державного бюджету України та 70 % до місцевих бюджетів. Зазначив, що у Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України повинні бути кошти у спеціальному фонді для вирішення екологічних проблем національного масштабу.

Антипов В.І. поінформував про розподіл екологічного податку, навів статистичні дані щодо екологічних витрат держави та підприємств. Зауважив, що кошти екологічного податку та збитків за шкоду навколишньому природному середовищу частково зараховуються до загального фонду Державного бюджету і використовуються не тільки на цілі пов'язані з охороною навколишнього природного середовища. Зазначив, що важливим аспектом у сфері екологічного оподаткування є розподіл коштів між рівнями бюджетної системи та напрями їх витрачання.

Бойко О.О. поінформувала про зобов'язання України в рамках європейської інтеграції в частині посилення заходів, спрямованих на захист навколишнього природного середовища та протидії змінам клімату. Зазначила, що необхідно внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» та подивитися яким чином ці зміни будуть реалізовані на місцях і лише після цього розглядати питання надання коштів громадам.

Каленков О.Ф. зазначив на нагальності спрямування коштів екологічного податку на підтримку бізнесу. На його думку екологічний податок має стимулювати підприємства до зменшення викидів у навколишнє природне середовище.

Буренко Т.О. зазначила на важливості створення механізму використання коштів екологічного податку підприємствами, зокрема, співфінансування заходів з екологічної модернізації. Для співфінансування мають бути розроблені критерії. Для здійснення моніторингу навколишнього середовища підприємства мають створити систему енергетичного та екологічного менеджменту.

Тимочко Т.В. зауважила на нагальності розроблення механізмів акумулювання коштів екологічного податку. Зазначила, що важливим питанням є збільшення ставки платежів за забруднення навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, зокрема, необхідно збільшити відсоток ренти за використання природних ресурсів і включити частку ренти до екологічного податку. Актуальним є створення національного екологічного фонду, який повинен акумулювати на національному та регіональному рівнях кошти екологічного податку. При цьому, необхідно надавати консультативні послуги на місцях щодо використання коштів екологічного податку.

Бондаренко О.В. подякував за конструктивну дискусію в ході слухань, а також зауважив на нагальності подальшого опрацювання пропозицій для створення нової стратегії витрачання коштів екологічного податку.

Криворучкіна О.В. подякувала всім учасникам за спільну роботу. Зазначила, що за результатами проведення слухань у Комітеті планується підготовка та ухвалення відповідних рекомендацій. За результатами проведення слухань у Комітеті пропозиції приймаються до 21 травня 2021 року.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

Секретар Комітету

О. ФЕЛЬДМАН